

У Рівному руйнують стильні цегляні будинки

Де кілька років тому я познайомилася з німкеню з Кольна, працівницею однієї з бібліотек цього німецького міста. Спогади батька привели її до Рівного. Ми довго ходили вулицями подекуди збереженого старого Рівного. Час від часу вона зупинялась біля старих будинків, які інколи відносять до «казьонної» архітектури провінційного Рівного часів Російської імперії, тобто кінця XIX — початку XX ст. У той період наше місто мало статус повітового центру Волинської губернії.

Зупинялась німкеня саме біля тих цегляних будинків, які зносять у наш час. І справді, деякі з них виглядають занадто понищеними невблаганним часом, стоять руїною. Але є й такі, що можуть «прожити» не одне десятиліття й тому потребують відродження. Адже архітектура — не стільки відображення тієї чи іншої політичної системи, скільки архітектурних уподобань певної історич-

Хто зупинить знищення історії міста?

Запам'яталися слова знайомої про збереження саме тих старих цегляних будинків, адже, з її слів, у Німеччині їх залишилось дуже мало. Сказане нею лише зараз, після побаченого «демонтажу» будинку на вул. 16 Липня, 15, спонукало мене до пошуку додаткової інформації. І пригадалось, що рік тому в Рівненському обласному краєзнавчому музеї експонувалась виставка «Німці в Україні: історія та культура». І знайшла відповідь на деякі запитання відносно архітектури.

В останній третині XIX — на початку XX ст. запрошували на українські землі (у Київ, в Одесу) німецьких архітекторів. Завдяки їм виникли нові стилі, в які німці в регіонах вносили індивідуальні «ноти». Відомий німецький зодчий В. Шретер став засновником т.зв. «цегляного» стилю, для якого була характерна заміна штукатурки

Будинок на вул. 16 Липня

часу немає. Але збереглись житлові (і не тільки: водонапірні башти, старі школи тощо) з елементами цього стилю.

Стосовно будинку № 15 на вул. 16 Липня. За архівними джерелами наприкінці 1920 років, якщо не змінювалась нумерація, в ньому мешкали єврейської родини: торговця Ісаака Алперсона, лікаря Герша Чорнобуцького, купця Акіма Винокура. Майже усі будинки на вулиці 16 Липня (Директорській, у міжвоєнний період — генерала Ю. Галлера на-

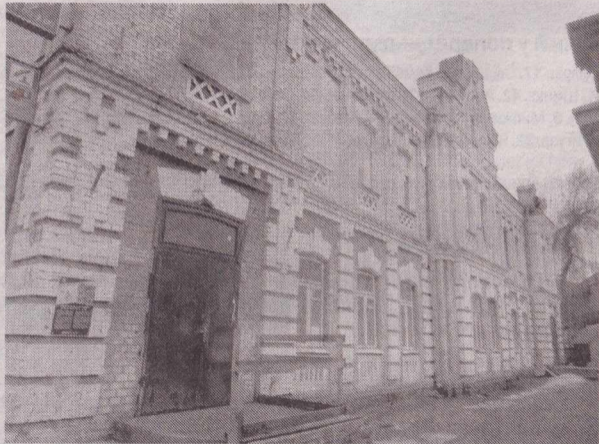
рада спортивного товариства «Динамо», № 14 — лікарня та державний магазин, № 85 — міський відділ народної освіти.

На цій же вулиці, сучасній 16 Липня, й досі знаходиться дитяча музична школа ім. Лисенка, до того ж саме у двох будинках т.зв. цегляного стилю.

Неможливо не згадати про такого ж стилю будинок, що біля Рівненського драматичного театру. У ньому колись містилась лазня «Нептун», котра належала відомій рівненській родині Забраїнів. До

ної епохи, а ще — цивілізаційних перетворень, та зрештою, у них же жили рівняни.

та ліпних прикрас декором з цегли. Зрозуміло, що в Рівному будинків «високої» архітектури того

Будинок Зафрана

лежали містянам-євреям. Проживали й польські родини. Серед них були представники різних професій. Крім торговців — кравці, аптекарі, рабин, технік, службовці та ін. В будинку № 7, який не зберігся (а можливо, саме цей, якщо була інша нумерація, адже на парному боці знаходиться будинок № 6), жив відомий рівненський фотограф Шахна Гальперін.

У 1940 р. приватні будинки було націоналізовано, вулицю перейменовано на вул. Леніна. У будинках розмістились різні установи, наприклад: у будинку № 1 — обласний комунальний відділ, № 5 — обласна

речі, Зафранам належав ще й театр на вул. Аптекарьській, 13-ї Дивізії, сучасній С. Петлюри, будинок якого не зберігся.

З огляду на те, що сьогодні будинок колишньої лазні стоїть порожнім, його чекає доля будинку на вул. 16 Липня, 15. Вважаю, що мають своє слово сказати фахівці: архітектори міста та краєзнавці. Не завжди нове приваблює око як рівнян, які цікавляться історією свого міста, так і туристів — українських та закордонних.

*Валентина ДАНИЛІЧЕВА,
ст. науковий співробітник
Рівненського обласного
краєзнавчого музею.*